

Najpokornije i najposlušnije izvješće i opširni opis o c. kr. militar-šumama, ležećima u austrijskom Primorju kako slavne otočke tako i djelomično ogulinske graničarske pukovnije,

u kojem se nalazi opisano ne samo pravo stanje šuma, nego se navadaju točno i vrsti drveća, koje u tim šumama rastu, kao i broj svih stabala u njima; koje izvješće je sastavljeno na temelju previšnjeg naloga o pregledbi šuma i godine 1765. geometrički snimljenoga nacrtu na licu mjesta.

Da bude opis razumljiviji podjeljen je nacrt u 14 dijelova i to na 12 districta, zatim na Podgorje tj. predjel na morskoj obali ležeći pod najvećim bregovima, te konačno na Senjsku dragu.

Prema tomu ću prije, nego se pustim u kazivanje o vrstima drveća i njihovoj množini u pojedinim districtima, reći nješto o položaju i omedjašenju i o pravom stanju spomenutih šuma.

U izvješću o ličkim šumama spomenuo sam, da one na sjeveru graniče sa otočkima, no pošto su šume otočke velike, to moram dodati, da gornje šume graniče s juga sa ličkima šumama i ličkom medjom, prema istoku im je medja turska Bosna, buduć one na dva mjesta tu granicu diraju tj. na velikom brijegu Plešivica i kod jezera Galovac. Prema sjeveru graniče one djelomice ogul. pukovnijom, a djelomice teritorijem Banco-Deputatije, koji teritorij otočke šume svojim svršetkom, a ogulinske šume svojim početkom skroz i skroz diraju. Prema zapadu graniče one sa jadranskim otocima Rab i Krk, te se protežu kao i ti otoci od jednog kraja do drugoga.

Sada slijedi pravi opis o rastu i stanju tih velikih, vrlo sklopljenih visokih šuma, koje se sasvim točno vide u prilježćem nacrtu. Pošto raste naravnog pomladka u tamošnjem najoštrijem podneblju i nepristupnom kamenitom silno strmom gorju, kao i strmim dolinama, koje više naliče koničnom kotlu nego dolini, nije baš najbolje, to se ipak u tom predjelu nalazi nebrojeno puno najvećih i najbiranijih stabala svake vrsti drveća zamjerne visine i debljine, kakovih se rijedko kada vidi. Osobito se takova nalaze u onim predjelima, u koje se nije nitko ufao zalaziti radi nezgodnog prilaza, te radi nepristupnih klisura i dubokih uvala; te iz kojih se nije nitko ufao izvoziti brodogradju ni ino gradjevno drvo, niti ga na rogatom blagu izvlačiti, jerbo bi morao bez puteva i cesta drvo prevlačiti preko najstrmijih litica i uz silan trud, što je ali do sada propustio činiti i seljak, taj graničar-vojnici. Stoga i imade tude velika zaliha svakovrstnog drveća.

Naprotiv je na onima mjestima, na koja se lahko prići može, naročito u predjelu kraj mora, sva sila stabala neredovitom i nedozvoljenom sječom oboreno, kroz što je sva šuma tako uništena i iztrebljena, da u njoj samo još nešto malo gradje imade a to samo zato, jerbo je graničarski soldat ili Podgorac po svojoj slobodnoj volji unutra drvo sjekao, pa sad ovdje sad ondje svu silu drva oborio, bez da je od toga kakovu korist imao.

On je drvo, ako mu se nije svidilo ili ako se nije dalo lahko cijepati, pustio ležati, makar da se je ono dalo u kakvu drugu svrhu sasvim dobro upotrebiti. Tako je bez nužde ostavljano drvo da gnjije i da guši sjeme pod sobom, a već je ono i kod obaranja takodjer puno mladika satrlo bilo.

Na taj način mora ne samo ova, nego i svaka druga šuma, pa bila ona i na najboljem tlu, malo po malo nestati, kada se dozvoli neredovito i neprestano u njoj sjeći, a kad se pri tom ne pazi na mlada stabalca. Onda će uzmanjkati valjanog drva i za ogrijev i za gradju naročito u onom predjelu prema moru, koji je kamenit. Bude li se pazilo, te samovoljna sječa drva obustavila i propisao dobar šumski red, po kojem nigdje u šumi bez naročite izdane dozvole i običajne doznake neće smjeti nitko oboriti niti stabalce, tada će ne samo u Podgorju živući graničarski vojnik, koji nepozna zakona osim nužde, u pomanjkanju oranica naći iz šume svoju hranu, nego će se kroz to i šume čuvati i gojiti; one će davati mnogo i svakakvog gradjevnog drva i uz to se odgajati.

Dobro bi bilo i na to pomisliti, da se naročito goje takove lijepe šume, koje su napunjene raznovrstnim lijepim visokim drvećem, jer su takove šume najbolje vrelo bogatstva i nemogu se nikad iscrpsti ako se zavede dobar red glede sječe i pomladbe njihove. Pa ako i ima ovdje puno takvih lijepih šuma od svake vrsti drveća kao hrastovine, javora, bresta, jasena, makljena, bukava, smreka, jelva, bora, jasike, lipe i lijeske i medju tima puno sječiva drva za brodogradju i inu gradju, to se u njima nalazi još skoro veća množina prestarog drveća, koje za ništa više nije nego za pilenje i daske, za vesla za malo i veliko brodovlje, za razne dužice, šindru, za obruče, za pepeljiku i ugljen, kao i za obično gorivo i cjepanice.

Za c. k. milit. erar bio bi veliki probitak, kad bi se to iskorišćivanje kako treba izvadjalo, te drvo u skladišta kraj mora stovarivalo. Tada se nebi imala samo znatna korist od prodaje, nego bi se iz šume iznijelo i prestaro, za gradju više nesposobno drvo, koje je mladiku vrlo štetno, jer staro drveće vuče svu silu hrane na sebe, a ništa ili je malo ostavlja mladim stabalcima, kroz što ona, ako sasvim i neuginu, a ono toliko oslabe, da nemogu napredovati.

Stoga bi bilo vrlo važno, da se u tima šumama, koje su prenatrpane starim drvećem, najstrožije zabrani pod ma kojom izlikom sjeći mlado drveće, koje je u najboljoj snazi, a da se dozvoli sjeći samo prestaro

dozrelo drvo i to samo uz predhodnu doznaku istoga po naročito u tu svrhu postavljenom „Waldbereiteru“ koji treba da ga oznakom providi. Tada se još mora postaviti lugar, koji će paziti da se šuma opet pomladjuje, te izsječena mjesta opet mladim drvećem podsadjuje. Na taj način neće nikada uzmanjkati valjanog gradjevnog drveta.

Pošto je prema previšnjem nalogu zadaća mapiranja i pregledbe šuma iznaći, gdje ima za gradju sposobnog drva te paziti, da li ima u šumama prema moru ležećima dovoljna množina za brodogradnju sposobne hrastovine i gdje, kako je gdje dobra i gdje bolje raste, gdje je lakši izvoz i kako je daleko od mora? to gledeć na tu svrhu navadjam to ovdje sasvim jasno i razjašnjujem mapama, u kojima sam povukao districte, te velim, da se u militarskim šumama nalazi ne samo puno hrastovine sposobne za brodogradnju, nego da se u njima nalazi još i koliko se hoće jarbola zamjerne debljine i veličine naročito u Konjskoj dragi, koja je unešena u treći district, gdje ima dosta ravnih hrastovih stabala, ljepoga uzrasta, koja leže u tamnoj kamenitoj dragi, te se nebi mogla izvući bez puno truda i troška. No kada bi se načinili pravi putevi, dalo bi se tu hrastovinu u dva dana dovući u Sv. Juraj, makar se sad čini, da se nebi dala izvući.

Isto tako nalazi se u četvrtom districtu kod Kosinja, kojega su stari Dalmatinci zvali Bočaj, svakovrstnih velikih hrastova i to na uzvisinama Kosinjske kose i manjim brdašcima uz rijeku Liku. Ovi hrastovi nisu doduše za sada još veliki ali su najljepši mladik, te bi se danas sutra kad odrastu i kad se izgrade putevi, mogli lahko odvažati u Jablanac i sv. Juraj. Nadalje se za veliku i malu brodogradju nalazi svih vrsti hrastova najljepše vrsti kod Kutereva i Strašna i to u petom districtu u dolini Goljak, a i u šestom districtu kod Krasna, koje mjesto se je prije zvalo Civitas speciosa. Dakle po dolovima i brdima ima hrastovine, a dala bi se ekstrahirati, kada bi se načinili pravi putevi ili takozvane „vlâke“ i to u Sv. Juraj ili Senj.

Primjećuje se, da najbiranijih smrekava ima u malo prije spomenutom predjelu, no nije ih lahko izvući radi nezgodnog terraina.

Isto tako ima dosta raznoličnih hrastova i u osmom districtu u najvećoj visini Senjskog bila prema Rosotrunu i velikim i malim Melnicam, ali još nisu izuzam malih iznimaka, za sječju zreli, te ih još moramo ubrojiti u pomladak, a ne u stabalje. Kada oni izrastu, bit će i u blizini mora sva sila za brodogradju sposobnog drva. Radi toga se mora ta šuma ostaviti netaknuta, dok neodeblja, a ona će odebljati jer je tlo vrlo sposobno, samo ako se neposiječe izmedju njih rastuće drugovrstno drveće, jer bi ih tada svaki sjeveroistočnjak ili bura u rastenju sprečavao ili uništio. I u Podgorju nalazi se dosta grbave hrastovine, pa premda je taj cijeli predjel skoro sav

gol i pust, te nema ni drvlja ni zemlje, to ipak ima hrastova, o kojima ću kao i o samom Podgorju posebno izvijestiti.

No prije nego što o tom što govorim moram naglasiti veliku potrebu izgradnje vlaka i izvoznih puteva. Misli li se iz tih šuma, u kojima ima sva sila različitog gradjevnog drva, korist crpiti, moraju se prije načiniti neobhodno potrebne ceste i vlake, da se gradja može nakon valjane doznake iz svih šumskih predjela izvesti na obalu morskou za vanjsku trgovinu prije nego na mjestu sagnjije. Ima doduše u tim predjelima puno puteva, koji bi se mogli uzeti za vlake, ali ti su u tako lošem stanju, da se jedva po njima pješice ići može, a kolima i teretom nebi se ni moglo prolaziti, pa hoće li se na korist zemlje izvažati drvo, to se moraju načiniti njeki novi putevi, a drugi dobro popraviti. Inače će te velike šume malo koristi davati, ako se neće iz njih dobro drvo i za gradju sposobna stabla nepokvarena i neoštećena izvući, nego ako će se pustiti, da se najljepše drvo pokvari i sagnjije. I Comercialwaldmeister Franzoni stavio je doduše predlog o tome, kako je neobhodno nužno, da se načini nekoliko puteva u tom predjelu, i to u ličkim šumama tri u Porto Kovačicu, Karlobag i Cesaricu a iz otočkih šuma da se načine četiri glavna puta i to prema Porto Stinica, u Sv. Juraj, Senj i u Povile, bez kojih se po njemu procijenjena i u predlog stavljena korist iz tih znatnih šuma inače nebi mogla postići. Radi toga je i pomenuti Comerz. Waldmeister i dao po riječkom zidarskom paliru Kollencu sastaviti troškovnik, koliko bi tih 7 puteva koštalo da se načine, a taj se je izjavio da bi stajali 66029 for. 49 nč., pa usporedi li se taj trošak vidi se, da bi trošak bio vrlo velik. No kako su meni okolnosti vrlo dobro poznate držim, da se ni s tima troškovima ni najnuždniji putevi načiniti, i u dobro stanje postaviti mogli nebi. Pogotovo kad te novce erar daje, gledati će se, da se ceste brzo i ne trajno uredi. Neće se kod toga zvati domaći nego strani radnici, koji iz poznatih razloga traže veću nadnicu nego bi ju po običaju tražiti smjeli, a to radi toga, jer ovdje teško žive, buduć u onim mjestima, kuda bi imale prolaziti ceste, nema živeža ni pitke vode, nego se oboje mora iz daleka dobavljati, što radnicima mora biti teško i smeta ih kod njihova posla. Radi toga moraju troškovi znatno prekoračiti proračun, što će se i vidjeti kad se putevi stave u red.

Pripominjem, da bi se pravljenje tih puteva moglo dati i u zakup, jer tada se nebi ti proračunski troškovi prekoračili, a možda bi i onaj, koji je troškovnik pravio, vrlo rado za taj novac puteve izgradio. On bi možda nastojao ne samo da neprekorači svotu nego i o tom, da načini za proračunatu svotu na oko što ljepše puteve, no on kod toga sjegurno nebi pazio da mu oni budu i trajni. On bi ih samo u toliko dobro naredio, da budu dobri dok ih preda, pa makar se oni već i nakon kratka vremena morali popravljati i makar taj popravak stajao još jedanput toliko, koliko je sama gradnja puteva stajala.

Usporedi li se dakle korist i šteta, što bi se od toga mogla imati vidjet će se, da davanje gradnje puteva u zakup nebi bilo probitačno ni po zemlju ni po erar. Moje je stoga mnijenje, da nebi trebalo praviti suvišnih izdataka, nego da će biti za zemlju i za erar koristnije, ako se pravljenje najnuždnijih puteva prepusti graničarom-soldatom, te da im se poprijeko dade po 1 □° 10 nč. uz to orudje, koje bi militarsko graničarska kasa predujmila, dok neunidje korist od prodaje šume.

Na taj način ne samo da će se načiniti najbolji putevi, nego će se oni načiniti i na takovom mjestu, koje najbolje odgovara za put u dotičnom predjelu i koji su najprikladniji za izvoz drva a to stoga, što domaći bolje pozna šume nego stranac. On zna najbolje, kako se u tima šumama živi, pa će se znati ukloniti težkom poslu, dapače će i onima koji posao nadziru pokazati, kuda da sa putem zavinu pokraj strmih pećina, da tako sebi i svojoj marvi izvoz olakšaju. Graničarski soldat će se i sam rado primiti pravljenja puteva kad uvidi, da se počimaju praviti putevi, koji će služiti njemu za dohodak i njegov probitak i da će si život zasladiti boljom hranom. On će radi toga sam od sebe nastojati unaprediti posao i trajne puteve načiniti, da on i njegovi potomci nebudu kasnije morali puteve iz nova graditi i neprestano ih popravljati, nego da budu mogli lagodno za zaslužbom ići.

Ovi bi se putevi još lakše načinili kad bi se graničari morali u skupna sela naseliti. Time bi se poslužilo i zapovjedniku kumpanije, koji bi ih mogao lakše nadzirati, a oduzela bi se kroz to i skrovišta razbojnicima. Pojedinač se nemože braniti od razbojnika, nego im mora dati skrovište, a ovako u hrpi moći će se lakše od njih braniti. U tom slučaju nebi ni putevi propadali, jer bi ih graničari svakog sela morali svaki do svoga sela uzdržavati. No kod toga naseljivanja moralo bi se svagdje, a naročito u Podgorju paziti, da si svaki Podgorac načini cisternu i u nju svede kišnicu sa krova i dvorišta i da ju mora čisto držati, ili da po više kuća načine za sebe razmjerno velike zajedničke cisterne.

Obzirom na to navesti ću ovdje puteve, koje bi trebalo izgraditi u otočkoj kumpaniji, a koji bi služili za dobro izcprpljivanje šume. Zatim ću navesti kuda bi ti glavni putevi trebali ići, da se može k njima načiniti zgodno i lahko postrane puteve iz uvala i sa bregova i što bi stajali, kad bi graničari dobili po gornjem predlogu 10 nč. po 1 □ hvatu. Prvi put bi morao ići iz Crnog padeža, kako se to i iz nacрта vidi, pod Lulovački vrh (Ljuljevac) kroz dolinu istoga imena na Otšaka brdo (Osoka?) Vrata u predjel Trolokve uzduž novo načinjenog puta u Dušikravu - u Porto Rakovicu, koji put bi bio 1300 hvati dugačak, pa kad bi posvuda bio 9 nogu širok, to bi računajuć 1 hvat □ po 10 novčića stajao 3250 for.

Drugi put iz gor. Kosinja kroz Srakinu dragu pod podnožje brda Kozjaka, tada preko brda Mali Golić kroz predjel Mirovo i Kačarice kroz Stiničku dragu u Porto Stinica. (Ovaj Porto Stinica je siguran od svakog vjetra, a mogu se u njemu usidriti i najveći brodovi). Duljina mu je 15000 hvati, a stajao bi à 10 nč. 3750 for.

Treći iz Dol. Kosinja kroz dolinu Goljak kraj Bašina brega kroz Palež Dragu u selo Krasno, uzduž Krasnarske Dulibe kroz Plase do podnožja brda Visibabe na Bobovište uz Vječnu vodu (nepresušivo vrelo?), tada ispod bregova Tvrdocac i Bukovac u predjel Volarice i Rača, kroz Glinsku dragu u sjegurnu luku Sv. Jurja. Duljina mu je 19000 hvati a stojao bi po gornjem 4750 for.

Četvrti put iz Kutereva može se prema sv. Jurju svesti u najprvo spomenuti put (da se zaštede troškovi) osim, da bi se načinio još komadić iz Kutereva preko Kosinjskog vrha u Krasno. Duljina bila bi 2000 hvati, a stojao bi 500 for.

Peti put imao bi se načiniti s one strane visokog Senjskog Bila, da se uzmogne i iz onih brda nad Otočcem drvo iscrpljivati. Imao bi se načiniti iz Otočca preko Kopolja i Rosotrana kroz Modruše, Crni Kal, Male i Velike Melnice i Stubalj preko Vratnika kroz Senjsku Dragu u Senj. Duljina mu je 21000 hvati ili u novcu 5250 for. po 10 nč. kvadrathvat računajuć. Ovdje se pripominje, da će, ako će se praviti glavna cesta preko Kapele i Brinja u Senj, odpasti kojih 5100 hvati. Neće li se ta praviti, morat će se graničaru dati za taj put 20 nč. za kvadrathvat, jer će oni na nekim mjestima, osobito na Vratniku i kroz Senjsku dragu, gdje gdje morati praviti dvostruko široku cestu.

Šesta vlaka imala bi se praviti sa visokih šuma brda Kapele i to od podnožja Kapele kod Mokre preko Jezerana, Jelvice, mala Selca, Kamenice, Vodoteča, Tuževića, Ritovca, Mrzli dolca, Krivog puta i sela Krmpote preko predjela Oslji (Oslje polje) u Senj, koji je dug 21500 hvati a stajao bi 5375 for. Bude li se ali pravila novo započeta cesta preko Kapele i Brinja u Senj, onda će veliki dio toga puta odpasti, te će se brodogradnja i drugo gradj. drvo moći tom glavnom cestom voziti.

Sedmi put predlaže se samo stoga, da se iz crnih šuma nad Krivimputem od male Javornice i Tisovca uzmogne izvući nuždna gradnja, a taj bi se imao načiniti iz Krivog puta kraj Crkve sv. Marije snježne preko Krmpota, Crno i Ledenice u zaljev Povile. Duljina mu je 11000 hvati, a troškovi 2750 for.

Ne manje nuždan je osmi i posljednji put u tom otočkom okolišu iz visokih šuma Velika Javornica i Bijeke Stene preko Bjeljevine, Mošunja, brega Debelobrdo, Mala gora kroz Pleteno i Lupoglavu u Ledenice, te ga

svesti u gore opisani sedmi put u zaljev Povile. Duljina mu je 10000 hvati, a trošak 2500 for.

Iz tog proizlazi, da ovi po meni predloženi putevi, kad bi se još 1500 for. izdalo za orudje i druge pripadke, nebi stajali više od 29625 for. Naproti pako, kada bi zidarski palir sa Rijeke Kollenc po mojoj osnovi puteve pravio, a po njegovoj cijeni od 24 nč. po hvatu, stajali bi ovi putevi 90000 for. bez onih što se još u Lici praviti imadu.

Ja sam ovdje predložio osam najnuždnijih puteva, koji nisu suvišni nego tek dostatni, a uz to će se morati graditi još pokrajni putevi, da se može drvo iscrpsti i iz nutarnjosti šume, gdje je najbolje drvo. No te puteve neka grade oni, koji će drvo izvažati, jer bi se inače moralo praviti puteve iz svake uvale i sa svakog brijega. Stoga ne mogu pojmiti, kako da sedam predloženi puteva u Ličkoj i Otočkoj regimenti budu dostatni za prikladan izvoz drva k moru i od svakuda, kada ih eto treba osam samo u jednoj pukovnji, a niti ti nisu dostatni, da se drvo po njima od svakuda izveze.

Ovdje moram odmah spomenuti i to, da se mora prije dobro razmisliti je li ima u dotičnim zaljevima, u koja će se drvo svažati dosta mjesta, te da li bi se ta mjesta dala prirediti za otvorena skladišta ili da li bi bilo bolje sazidati skupocjena drvena spremišta (magazine).

Moram priznati, da bi magazini bili puno sgodniji za čuvanje drva, nego otvorena skladišta, samo bi magazini morali imati dosta propuha. U takovima se magazinima drvo bolje uzdrži, dočim je u otvorenim skladištima drvo izvrženo kiši i suncu, a po tom i usušenju i gnjiloći. No ako se drvo neprestano prodaje i nedrži na zalih, onda je bolje, da se nezidju skupocijena skladišta, koja bi se mogla samo u tom slučaju zidati, kad bi se drvo moralo dugo čuvati. Otvorena su skladišta već stoga prikladnija, što se drvo za prodaju mora u skladištima ovamo onamo prebacivati, pa se mora k njemu lahko i pristupiti moći. Samo se drvo mora tako složiti, da mu kiša neškodi, a to se čini tako, da se metnu podloge i onda tako jedno preko drugoga slož, da ima zrak promaje. Uz to se može drvo pokriti krovom od okoraka, koji se dade opet lahko skinuti. Inače bi se morali užasno veliki magazini praviti. Stoga nebi bilo pametno ista trošiti na ta spremišta.

Nadalje moram odgovoriti i na pitanje: bili bilo sgodno u tom predjelu načiniti pilane obzirom na to, što u njemu ima nebrojena množina stabala, koja bi se prije nego iztrunu mogla uporabiti za daske tim više, što se u ovom kraju puno raznovrstnih dasaka treba i traži, te bi se proizvodnjom istih koristilo ne samo eraru, nego i graničaru ili Podgorcu, a i šumi, koja bi se kroz to očistila od tih već prestarih stabala. No u cijeloj mapi nemogu naći prikladna mjesta sa tekućom vodom, na kojem bi se s uspjehom pila načiniti mogla, osim u okolici kod Otočca na vodi Švici, gdje

i onako već od prije njekoje pile postoje. Nu i tu bi se samo malo pila moglo načiniti, jer je ondje u blizini samo malo šuma, a iz daleka je težak privoz, te bi se od pila malo koristi imalo.

Pošto sam do sada opisao visoke šume i njihovo bogatstvo na drvu, te korist, što bi se od njih imati mogla; hoću sada da se obratim k onom vrlo kamenitom pustom predjelu Podgorju i njegovoj plodnosti, te ću i o tamo rastućoj gradji nješto obširnije reći. Naime ovaj uzki i dugački trak zemlje izpod najvećih brda Velebita, što leži uz more zove se Podgorje, a bio je pred kojih 80 god. obrašten najdebljom i najljepšom šumom, ponajviše hrastovinom. Dandanas je taj predjel sasvim pust i gol radi samovoljne i neredovite sječe, radi koje je sasvim nestalo stabalja. K tomu je doprinjeo mnogo i silni sjeveroistočni vjetar, koji u već rijedkoj šumi nije našao nikakve zapreke, nego je i ono drveće, što je bilo ostalo, silom izkorenio. Od žege u prah stvorenu zemlju je bura odpuhala, te cijeli taj predjel opustila tako, da na onim golim šiljastim liticama u obće ništa više rasti nemože.

Neobaziruć se na kamenito zemljište, trebalo bi se poskrbiti, da se barem na onim mjestima, gdje je jaka kiša sanjela zemlju, zasadi hrašće, jer ta vrst drva dobro još uspijeva u kamenitom tlu. Isto tako treba se poskrbiti, da se u dragama zasadi ili zasije žir, pak će na taj način i morska strana Velebita biti s vremenom zelena i davati će gradju. Akoprem to zemljište nemože dati tako brzo i tako dobro stabalje kao druga plodna zemljišta, ipak se nesmiije dvojiti, da će se uz dobru pazku ovdje uzgojiti ako i ne ravno, a ono barem grbavo drveće, koje se za brodogradju silno traži. Kroz to bi se dakle koristilo ne samo brodogradnji, nego i onoj sada pustoj okolici, jer će sa stabalja opadati list i pokriti zemlju, a vjetar će, kad stabla žirom rode, sam od sebe nasijavati one pećine i tako malo po malo opet tu kamenitu pustoš pretvoriti u hrastovu šumu.

Osobita pažnja morala bi se posvetiti koristi gradje i uzdržavanju šuma, da se u tom Podgorju, gdje još ima stabalja, kao i svima ostalima visokim šumama, unaprijedi rast mladika odstranjenjem prestarog stabalja, koje svojim gustim listom guše mladik. Kiša pako nemože od gustoga lista, što leži na zemlji doprijeti do žila, kao ni zrak. Gdje pako list sagnjije od kiše, tu može voda do žilja i zrak, te će sitne žilice vući u sebe hranive soli, kroz to napredovati i debelo drvo postati. Ako li pako mladik nebi mogao niknuti, to se treba pomoći sijanjem i sadnjom sjemena, pa ako je tlo još kako mršavo i neplodno, treba izabrati sjeme od one vrsti drveća, koja je za tu vrst tla prikladna, a lako je znati, koje drvo je za koje tlo, jer to svaki prokušani šumar znade.

Na taj način uspjeti će sadnja, te neće manjkati ni šuma, ni čestite gradje. Osobita pažnja ima se posvetiti Podgorju, te u njemu mnogo žira

svake godine zasijati, pa će za kratko vrijeme biti taj predjel pun lijepih hrastovih stabalaca. Osim od vjetra sjevero-iztočnjaka mora se mladik čuvati i od koza, jer jedno i drugo je mladiku vrlo štetno. Hoće li se dakle imati korist od prirašćujućih šuma ili od nasadjenih, te postići iz njih gradnja, moraju se koze odstraniti, te seljaku prekobrojno držanje koza zabraniti, budući one nevjerojatnu štetu mladoj šum nanašaju. One ne samo da brste izbojke i vrhove mladog stabalja, nego i istom iz zemlje niknuta drvca izčupaju.

Pošto moram navesti, gdje raste u Podgorju za gradju sposobna hrastovina i koji su dijelovi Podgorja obrasli i s kakovim vrstima drveća, navadjam sve to u opisu districta „Podgorje“, a vidi se to i u mapama. Sada slijedi:

Opis šume

kojim se kazuje kolika je u njoj množina stabala po vrsti drveća, koje su ustanovljene prigodom povodom previšnje odluke usljedivše pregledbe šuma i to za 12 districta, za tako zvano Podgorje te posebno za Senjsku dragu, koji svi predjeli su i u prilježeci nacrt urisani.

Prvi district: **Ravni padež**, u kojem su doline Mlinište, Ljuljevac, Ravni Padež, Mirovo i Vrata, a obkoljen je brdima: Diminovac, Meralovac, Stražbenica, Visibaba, Debeli Vrh, Šatorina, Devčićevom kućom u Crnom Padežu, zatim brdom Golić, Javornik, Kozjak, Lomski vrh, Lubenovac, Goli vrh, Njegovanov vrh, Velika Plješivica, Zaprta gora, Mala Plješivica, Borovac, Vratačka kosa, Burnjak, Bukovac i opet Diminovac.

Taj district ima 10195 jut. à 1600 □°, a po vrsti drveća:

2 javora	po jutru ili na 10195 jut.	20390	stab.
1 brest	"	10195	"
1 jasen	"	10195	"
90 bukava	"	917550	"
40 smreka	"	407800	"
40 jelva	"	407800	"
<hr/>			
Ukupno 174 stabla	po jutru ili na 10195 jut.	1773930	stab.

Drugi district: **Srakina duliba ili Kosinjska kosa**. U njemu je jedan dio Srakine dulibe, jedan dio malog Begovca, Lom i Pročarica a zatvaraju ga brda: Golić, Oblaj ili Bocula, Prostrić, Mali Begovac, Apatišan, Struge, Rainac, Lomski vrh, Kozjak, Javornik i opet Golić. Ima 8080 jut. i u njima:

4 javora	po jutru ili na 8080 jut.	32330	stab.
1 brest	"	8080	"
1 jasen	"	8080	"
100 bukava	"	808000	"
40 smreka	"	323200	"
50 jelva	"	404000	"

Ukupno 196 stabala po jutru ili na 8080 jut. 1583680 stab.

To drvo je sječivo i sposobno za gradju za ratne brodove, za drugu gradju te za šindru, male i velike dužice, ugljen i gorivo.

Treći district: **Begovac**. Sastoji iz jednog dijela Srakine dulibe, tada doline Veliki Begovac, Konjska draga, Kučino, Lisine i mali Begovac. Zatvoren je brdima Prostrić, Crni vrh, Krčmar, Medvedjak, Stol, Runjavica kosa, Konj, Crni vrh, Apatišan, kroz Mali Begovac i opet Prostrić. Ima 7673 jut. i na tom:

2 hrasta	po jut. ili na 7673 jut.	15346	stab.
4 javora	"	30692	"
2 jasena	"	15346	"
70 bukava	"	537110	"
50 smreka	"	383650	"
70 jelva	"	537110	"
2 lipe	"	15346	"

Ukupno 200 stabala po jut. ili na 7673 jut. 1534600 stab.

U tom districtu ima dosta hrastove brodogradje sa mnogo pomladka, a ima i dosta smreka i jelva za jarbole i križiće. Bukve su sposobne za ugljen i gradju. Ima nješto bresta, ali tako malo, da ga nije vrijedno ni spomenuti.

Četvrti district: **Kosinj**. Obsiže predjel Gornji Kosinj i jedan dio Dol. Kosinja, a zatvoren je brdima Medvedjak, Rudinski vrh, Negnilovac, Kurlina, Vel. Vrh, Banov vrh, Sušanjnska glavica, preko pravosl. crkve Sv. Nicole, a tada uzduž Kosinjske kose preko uzvisine Živovoda, Runjavica kosa, Stol i opet na Medvedjak. Dijeli se u tri dijela po vrstima drveća i površini ovako:

Prvi dio obsiže 950 jut. a na njima ima:

3 hrasta	po jut. ili na 950 jut.	2850	stab.
40 klenova	"	38000	"
40 grabova	"	38000	"
40 jelva	"	38000	"
40 bukava	"	38000	"

Ukupno 163 stabla po jut. ili na 950 jut. 154850 stab.

Ima ovdje i nješto jasika ali su još mlade, a nisu i onako za drugo nego za ogrjev.

Drugi dio: obširje 1089 jut. izračunatih po mjerenju kod Gostraca (Oštrac?) i Gor. Kosinja te ima:

10 hrastova	po jut. ili na 1989 jut.	10890	stab.
5 jasena	"	5445	"
45 klenova	"	49005	"
45 grabova	"	49005	"
30 bukava	"	32670	"
2 jasike	"	2178	"
30 jelva	"	32670	"

Ukupno 167 stabala po jut. ili na 1989 jut. 181863 stab.

To je većinom mladik izuzam nekoliko hrastova, koji bi valjali za brodogradju.

Treći dio izračunat je na uzvisinama kod Dol. Kosinja, te ima 764 jut. i na njima:

25 hrastova	po jut. ili na 764 jut.	19100	stab.
5 jasena	"	3820	"
30 klenova	"	22920	"
30 grabova	"	22920	"
20 bukava	"	15280	"

Ukupno 110 stabala po jut. ili na 764 jut. 84040 stab.

Ovdje je hrašće još mlado, a ostalo drvo nije nego za ogrjev, koji se potroši u okolici.

Peti district: **Kuterevo**. Obširje predjele Strašno, Kuterevo, Goljak i jedan dio Dol. Kosinja, a obkoljen je brdima Runjavica kosa, Živovoda, Vel. Vrh, prema Kuterevskoj kosi, Stražno brdo, Senjsko bilo, preko crkve majke božje Krasanske, Božin vrh, Apatišan, Crni vrh, Konj i opet kosa Runjavica. Ima 7604 jutara i na njima:

10 hrastova	po jut. ili na 7604 jut.	76040	stab.
15 javora	"	114060	"
3 jasena	"	22812	"
60 bukava	"	456240	"
35 smreka	"	266141	"
50 jela	"	380200	"

Ukupno 173 stabla po jut. ili na 7604 jut. 1315492 stab.

Ovdje su najljepši hrasti za veliku i malu brodogradju, a ima i za jarbole sposobnih smreka i jelva. Sve ostalo sposobno je samo za ogrjev i ugljen.

Šesti district: **Krasno**. Zatvaraju ga brda: Apatišan, Božin vrh, crkva sv. Marije Krasanske, prema Senjskom bilu, Tremošišće (Prenočišta ili Cremušišće?) Kućiško bilo Ravno Biace (malo bilo), Srednje bilo, Rapin vršak, Rakitsko bilo, Visibabsko bilo, Visibaba, Rupine (Papina?), Božin plan, Snižnjak, Plešivica, Skorupovo bilo, Plešivo bilo, Nadžak bilo, Struge, Biace i opet Apatišan. U tom districtu ima 10653 jut. i na njima:

1 hrast	po jut. ili na 10653 jut.	10653	stab.
5 javora	"	53265	"
80 bukava	"	852240	"
20 smreka	"	213060	"
90 jelva	"	958770	"

Ukupno 196 stabala po jut. ili na 10653 jut. 2087988 stab.

Primjećuje se, da su jelve i smreke već izsječene, a ove što su ostale valjaju samo za ogrjev i ugljen izuzam na brijegu Meralovo bilo, gdje ima još nešto dobrih stabala. Hrasti su već stari i sječivi, te da ne propadnu morali bi se brzo posjeći i upotrijebiti za brodogradnju.

Ovdje ima i mladika 85 jutara u kojima ima:

40 hrastova	po jutru ili na 85 jut.	3400	stab.
120 bukava	"	10200	"

Ukupno 160 stabala po jutru ili na 85 jut. 13600 stab.

Bude li se taj mladik čuvao, biti će s vremenom tude puno dobre brodogradje.

Sedmi district: **Zavižan**. Obsiže predjele Ružano, Jezero, Zavižan, dolina Lubenovac i Lomska draga a obkoljen je brdima: Vel. Plešivica,

Debeli breg, Njegovanov vrh, Lubenovac, Lomski vrh, Rainac, Struge, Nadžak bilo, Plešivo bilo, Skorupovo bilo, Plešivica, Snežnjak, Božino bilo, Rupine, (Papina?) Borovi vrh, Kuk Visibaba, Budim, Plančićki vrh, (male plane = plančići, od tuda Plančićki vrh), Kita vrh, Lisački kuk, Zelengrad i opet Vel. Plešivica. Ima 8837 jutara i na njima:

4 javora	po jut. ili na 8837 jut.	35348	stab.
50 bukava	"	441850	"
96 smreka	"	848352	"
50 jelva	"	441850	"
<hr/>			
Ukupno 200 stabala	po jut. ili na 8837 jut.	1767400	stab.

Ovdje ima neopisivo lijepih, naročito smrekovih stabala za jarbole, a i ostalo je drvo dobro za gradju.

Osmi district: **Senjsko bilo**. Sastoji iz predjela: Grozdanići, Modrušan, Rosotrun, Biljeg, Vel. i male Melnice, Prokike, Velika Stubica, Stubalj i Vratnik, a obkoljen je brjegovima: Senjsko bilo, Sekizovac, Vilovrh, Vršeljak, Bergačoval, Veliki Malkovac, Veliki i Mali Brušljan, Rudinak, Bukovi plan, Plan, Tvrdja (Fortezza), Vratnik, kod Gube, Halan, Visibaba, Batinovac, Medvedjak, Rakitsko bilo, Rapin vršak, Srednje bilo, Javorovo bilo, Ravno Biace, Kućiško bilo, Tremušišće (Cremušišće ili Prenocišta?) i opet Senjsko bilo. Ima 9768 jutara i na njima:

2 hrasta	po jut. ili na 9768 jut.	19536	stab.
2 javora	"	19536	"
100 bukava	"	976800	"
30 smreka	"	293040	"
60 jelva	"	586080	"
<hr/>			
Ukupno 194 stabla	po jut. ili na 9768 jut.	1894992	stab.

Ako i jest u toj šumi najbolje drvo već izvadjeno, ipak ima još nješto smreke za jarbole, dočim ostalo nije za ništa drugo, nego za dužice, ugljen i ogrjev. Hrast je još većim dijelom mladik.

Visokog mladog hrastovog naraštaja ima i u predjelu Crni kal sve do sela Melnice na raznim brežuljcima i pašnjacima, gdje raste sa ostalim drvećem ukupno 1717 jutara i na njima:

40 hrastova	po jut. ili na 1717 jut.	68680	stab.
5 javora	"	8585	"
120 bukava	"	206040	"
<hr/>			
Ukupno 165 stabala	po jut. ili na 1717 jut.	283305	stab.

Deveti district: **Ritovac**. Obuhvaća predjele: Krmpote, Mrzli Dolci, Mala Brezica, Stubica, Ritovac, Supine, Tuževac, Letišće, Selište, a zatvaraju ga brda: Vratnik, Fortezza (tvrđja), Plan, Bunovi plan, Rudnjak, Vojvoduša, Ivakuša, Skalička kosa, Bitoraj, Mala Javornica, Bela greda, Tisovac, Rujni vrh, Crni vrh, Kameniti vrh, Alino bilo, Veljunac, Veliki Veljun, preko crkve sv. Mihovila i opet na Vratnik. Ima 11276 jut.

1 javor	po jut. ili na 11276 jut.	11276	stab.
160 bukava	"	1804160	"
12 jela	"	135312	"

Ukupno 173 stabla po jut. ili na 11276 jut. 1950748 stab.

Iz tih šuma je najbolje drvo već izsječeno, pa ima malo unutra čestite gradje. U tom predjelu nema ni pomladka, pa ako se ne bude poskrbilo za pomladbu, to bi mogla cijela šuma ostati gola i neplodna. Osim za nješto gradje dade se upotrijebiti unutra se nalazeće drvo za ugljen, cjepanice, šindru i duge.

Deseti district: **Crnac**. Sadržaje u sebi mjesta: Crnac, Jezerane, Jelvica, Selca, Kamenica i Gostović (Gostovo polje). Okružen je brdima Vojvoduša, Ivakuša, Skalička kosa, Bitoraj, uzduž stare ogul. granice preko najvećeg vrha Kapele na selo Jezerane, na breg Javorovac, Jurasov vršak, Križovačka kosa (Križ.-poljska), Kamenička kosa, i opet na brijeg Vojvoduša. Ima 7103 jutra.

1 jasen	po jut. ili na 7103 jut.	7103	stab.
10 javora	"	71030	"
110 bukava	"	781330	"
78 jela	"	554034	"

Ukupno 199 stabala po jut. ili na 7103 jut. 1413497 stab.

U tom districtu bilo je u prvo vrijeme lijepih hrastova, koje je ali pojela močvar kod Crnca, no ima ih još nekoliko nevaljani i nješto mladika. Od javora i bukava mogu se praviti vesla i kundaci, a iz jelva jarboli i bordonali. Ostalo nije nego za ugljen i cjepanice, koje bi se dale dobro prodati na tudjince i domaće, osobito ugljen, kojega strani jako traže.

Jedanaesti district: **Kolovrat i Velika duliba**. Zatvaraju ga brda: Bela greda, Tisovac, Rujni vrh, Crni vrh, Kameniti vrh, Malo i Veliko Alino bilo, Rosniakovo bilo, Stivanka, Bukovac, Babićev vrh, Zuvin vrh (Čubrin vrh?), Veliki Crni vrh, Golić od Bila kod Kolovrata, Crni vršak, Kamenita glavica, Malo Bilo, preko Razkrižja na Jelovi vrh, Javorni plan, preko Velike Javornice ili tzv. Jurekina bila opet na Belu gredu. Ima 11125 jutara i na njima:

2 jasena	po jut. ili na 11125 jut.	22250	stab.
5 javora	"	55625	"
110 bukava	"	1223750	"
10 smreka	"	111250	"
60 jelva	"	667500	"
<hr/>			
Ukupno 187 stabala	po jut. ili na 11125 jut.	2080375	stab.

U tom districtu mogu se smreke i jelve upotrebiti za jarbole i križiće, a javori za vesla i kundake, bukovina takodjer ponješto za kundake no u glavnom za pepeljiku, ugljen i ogrjev.

Dvanaesti district: **Velika duliba**. Obsiže predjele, Mošune, Bačve, Biljevine, Trojbukve, Mlizovi dolci i Javornica plan, obkoljeno je brdima: Crni vršak, Kamenita glavica, Malo bilo, Jelovi vrh, Javorni plan, Velika Javornica ili tzv. Jurekino bilo, uzduž stare ogul. medje, preko Bele Stijene na Pištovito brdo (Piščeno bilo), Mali Smolnik, Kalić opet na Crni vršak. Ima 6669 jut.

2 jasena	po jut. ili na 6669 jut.	13338	stab.
8 javora	"	53352	"
110 bukva	"	733590	"
10 smreka	"	66690	"
70 jelva	"	466830	"
<hr/>			
Ukupno 200 stabala	po jut. ili na 6669 jut.	1333800	stab.

Smreke i jelve od tuda valjaju za jarbole i križiće a i za svakovrstnu gradju. Javori i bukve valjaju za vesla i kundake ali najviše valjaju za pepeljarenje, ugljen i ogrjev.

Primjećuje se, da je jedan dio šume kraj toga districta koji je velik ali je preporan izmedju Militara i Camerala te jedan i drugi unutra drvo siječe i jedan drugomu ga plijeni. Pošto sad još neznam kamo spada, ja sam ga ubrojio k militaru te ga izračunao.

Taj dio zatvaraju brda: Mali Smolnik, Pištovito brdo, Pištoviti plan, Mali Bitorajac, Veliki Smolnik i opet Mali Smolnik. Ima 1432 jutra:

1 jasen	po jut. ili na 1432 jut.	1432	stab.
2 javora	"	2864	"
140 bukava	"	200480	"
2 smreke	"	2864	"
45 jelve	"	64440	"
<hr/>			
Ukupno 190 stabala	po jut. ili na 1432 jut.	272080	stab.

Podgorje. Taj predjel prostire se izmedju mora i najvećih vrhova gore Velebita, a zatvaraju ga bregovi Diminovac, Bukovac, Burnjak, Vratačka kosa, Borovac, Mala Plešivica, Zaprta gora, Vel. Plešivica, Zelengrad, Lisački vrh, Kita vrh, Plančićki vrh, Budim, Kuk Visibaba, Borovi vrh, Papina, Visibaba, Rakitsko bilo, Medvedjak, Batinovac, Visibaba, Bilo kod Gube, Vratnik, Vel. Veljun, Veljunac, Malo i Veliko Alino bilo, Rosnjakovo bilo, Stevanka, Bukovac, Babićev vrh, Cuvin vrh, Crni vrh, Kalić, tada uz granicu Bancala i uz morsku obalu i staru granicu ličku opet na Diminovac.

Pošto je taj predjel većinom gol i pust, to su uzeti samo obrašteni dijelovi gdje ima mladika i stabalja i u jutrima obračunati kako slijedi:

U predjelu Karaula, Kurtuča, Trnovo, Bačvice, Razboj i Brize ima nekoliko komadića tla obraštena mladikom i starim drvećem oko 700 jut. i na njima:

45 hrastova	po jut. ili na 700 jut.	31500	stab.
20 jasena	"	14000	"
30 makljena	"	21000	"
40 bukava	"	28000	"
35 grabrova	"	24500	"
<hr/>			
Ukupno 170 stabala	po jut. ili na 700 jut.	119000	stab.

U drugom predjelu Trolokve, Kačarice, Karamarkovac, Zla Draga, Mala Brisnica, Peica, Živi Bunari, Stinica, Jablansko polje, Strogirski pod i Dušikrava ima 1376 jut. Mladik i staro drveće:

40 hrastova	po jut. ili na 1376 jut.	55040	stab.
30 jasena	"	41280	"

25 makljena	"	34400	"
35 bukava	"	48160	"
40 grabića	"	55940	"
<hr/>			
Ukupno 170 stabala	po jut. ili na 1376 jut.	233920	stab.

Treći predjel: Velika Brisnica pod bregom Budimom Visibabom i Borovom ima 307 jutara i na njima mladika i starog drveća:

20 hrastova	po jutru ili na 307 jut.	6140	stab.
15 jasena	"	4605	"
25 makljena	"	7675	"
20 bukava	"	6140	"
30 grabova	"	9210	"
60 borića	"	18420	"
15 jelva	"	4605	"
<hr/>			
Ukupno 185 stabala	po jutru ili na 307 jut.	56795	stab.

Osim toga ima u predjelu u blizini pod brdom Budimom, Kuk Visi (Visibaba?) i Borovi vrh dosta debelih i velikih, borovih stabala ali većina ih je navrtana. Ukupno ima 338 jut. i na njima:

30 hrastova	po jutru ili na 338 jut.	10140	stab.
10 bukava	"	3380	"
30 grabova	"	10140	"
100 borića	"	33800	"
10 jelva	"	3380	"
<hr/>			
Ukupno 180 stabala	po jutru ili na 338 jut.	60840	stab.

Četvrti predjel nad Sv. Jurjem kod Bilopolja, Rača, Bobovište, Rakita, Tuževac, Ljeskovac, Lubenovac, Veliki i Mali Stolac, Učka (Vlaška?) draga, Grabova i Borova draga, ukupno 730 jutara obraštenih mladikom i starim drvećem u kojima ima:

30 hrastova	po jutru ili na 730 jut.	21900	stab.
20 jasena	"	14600	"
20 grabova	"	14600	"
100 borova	"	73000	"
10 jela	"	7300	"
<hr/>			
Ukupno 180 stabala	po jutru ili na 730 jut.	131400	stab.

Peti i posljednji obrašteni predjel u otočkoj pukovnji je Krmpote, Belo i Crno. Ima 747 jut. i na njima:

40 hrastova	po jutru ili na 747 jut.	29880	stab.
30 jasena	"	22410	"
15 javora	"	11205	"
30 bukava	"	22410	"
40 grabova	"	29880	"
10 jelva	"	7470	"
<hr/>			
Ukupno 165 stabala	po jutru ili na 747 jut.	123255	stab.

Mislio bi čovjek da u tako velikom predjelu ima više drva i da bi se moglo još puno hrastovine uzgojiti za brodogradju i erar. Ali nije tako nego je baš protivno, ondje je zemljište skroz i skroz kamenito i bez zemlje, te se drveće nigdje nemože s uspjehom saditi osim u dragama, gdje je kiša zemlju sanjela, no i to bi se moglo samo u dragama zaklonjenima od bure, koja ondje silno puše, te koja bi ne samo mlado stabalje izkorjenila, nego i od žege izgorenu zemlju odpuhala. U ostalom nebi se ondje dalo drveće zasadi ni stoga, što mlado stabalje nemože u rahloj zemlji žile uhvatiti. Gdje pako nema bure, tamo je nade, da će se s vremenom podići najljepše stabalje, koje će buru zadržavati, a mladik pod sobom štititi, koji će uslijed te zaštite moći napredovati.

Senjska draga, koja je za sada preporna izmedju Militara i grada Senja, zatvorena je bregovima Pišarola (vrelo kod groblja), Rujna glava, Lubenska kosa, Mali Stolac, Halan, Kod Gube, Vratnik, Veliki i Mali Veljun, Ostrulak, Bisernjak, Bunjak tada na Senj i opet na Pišarolu. Ima 1088 jut. šume i u njoj:

40 hrastova	po jutru ili na 1088 jut.	43520	stab.
5 makljena	"	5440	"
100 bukava	"	108800	"
10 grabova	"	10880	"
10 borova	"	10880	"
<hr/>			
Ukupno 165 stabala	po jutru ili na 1088 jut.	179520	stab.

Primjećuje se, da u cijeloj Senjskoj dragi nema ni jednog velikog drveta, ali za to je u njoj posvuda ponajljepši hrastov mladik, koji će, bude li se čuvao i gojio, dati najljepše hrašće:

Sumarni izvadak

svoga izračunatoga drva iz kog se vidi ne samo koliko stabala nego i od koje vrsti drveća imade u tima militar. šumama slavne otočke pukovnije.

hrastova	424.615	stab.
javora	519.548	"
brestova	18.275	"
jasena	206.716	"
klenova (makljena)	178.440	"
grabova	264.175	"
bukava	10,252.180	"
borova	136.100	"
smreka	2,916.046	"
jela	5,697.351	"
lipa	15.346	"
jasika	2.178	"
<hr/>		
Svega	20,630.970	stab.

osim toga ima i lijeske, koja nije izkazana, jer ne spada medju visoko drveće.

Extract sječivih stabala

koji nam pokazuje koliko ima za brodogradnju sječivih stabala i koliko ih se u druge svrhe uporabiti može i prodati dade.

hrastova	44.018	stab.
javora	134.851	"
brestova	3.894	"
jasena	23.477	"
klenova i makljena	32.444	"
grabova	42.023	"
bukava	2,407.692	"
borova	67.630	"
smrekova	835.335	"
jelva	1,780.277	"

lipa	3.836	"
jasika	544	"
Svega	5,376.021	stab.

Sada slijedi predlog o iztraženom dijelu slavne ogulinske graničarske pukovnije, koji je podijeljen u 4 districta i to:

Prvi district: Predjel sela **Drežnica**, koji je zatvoren bregovima: Velika Javornica, Jurekino Bilo, Bela Greda, zatim pokraj Male Javornice uzduž stare otočke medje na brijeg Bitoraj, Birgomila, tada na najveći vrh Kapele, na brdo Kormesač, Crni vrh Sopalj, Struge, Bilo, Lisac, Debeli vrh, Grčka kosa, te opet na Veliku Javornicu. Taj district ima 18055 jutara i u njima:

1 hrast	po jut. ili na 18055 jut.	18055	stab.
25 javora	"	451375	"
100 bukava	"	1805500	"
10 smreka	"	180550	"
40 jelva	"	722200	"
4 lipe	"	72220	"
10 jasena	"	180550	"

Ukupno 190 stabala po jut. ili na 18055 jut. 3430450 stab.

U tom districtu je šuma skroz na skroz podpuna, te ima najbiranije drvo za brodogradju i drugu gradju za tesanje, ali bi ga neizmjereno teško bilo izvući i dopremiti na obalu morsku, osim da se načini valjan put, kojega bi ali izgradnja bila preskupa.

Drugi district: **Zagorje**, koji u sebi sadržava predjele: Zagorje, Modruš, Bresnova Knja, te je okružen brdima: Struge, Sopalj, Crni vrh, Kormesač, duž visoke Kapele i duž jednog dijela stare ogulinske medje na brijeg: Vel. Makovnik, zatim na Gvozdac od tuda na izvor rijeke Munjave, te uz vodu Munjavu sve dok ju ne presiječe karlovačka cesta, a onda na brijeg Stožac, na kapetanski stan u Otoku, na gradinu Ogulinsku, kao i na staru gradinu Vitunj, brijeg Klek, Skrobotnik, Golić, te opet na Struge. U njemu ima 15008 jutara šume te u njoj:

2 hrasta	po jut. ili na 15008 jut.	30016	stab.
2 javora	"	30016	"
90 bukava	"	1350720	"
50 jelva	"	750400	"

40 smreka	"	600320	"
Ukupno 184 stabla po jut. ili na 15008 jut.		2761472	stab.

Ta šuma je neobično lijepa, ima najizabranije stabalje za gradju, koje se sada troši samo u okolici, jer je izvoz do mora težak i dalek. Bude li se načinila kada glavna cesta preko Kapele, moći će se ne samo iz toga kraja, nego i iz drugih predjela za brodogradju sposobno drvo lahko odpremati na more.

Treći district: **Brezno i Jasenak** okružen je bregovima Vel. Javornica, Grčka kosa, Lisac, Bilo, Struge, Skrobotnik, Klek, Šimungrad, uzduž najvećeg vrha Belolasice, Mala Lasica i opet Vel. Javornica. Ima 13571 jut.

10 javora	po jut. ili na 13571 jut.	135710	stab.
120 bukava	"	1628520	"
20 smreka	"	271420	"
40 jelva	"	542840	"
10 jasena	"	135710	"
Ukupno 200 stabala po jut. ili na 13571 jut.		2714200	stab.

Tu nema ni puta kojim bi se vozilo. Stoga se nemože stabalje iznašati, nego samo šimla, dužice, ugalj i pepeljaču na tovarima.

Četvrti district: **Mrkopalj**. Ograničen je bregovima Vel. Javornica, Mala Javornica, Vosilovac, Mala Lasica, tada vijencem Belolasice, više prema uzvisini nad Moravičkom poljanom, od tuda na Višnjevicu i sa tog brega na cestu Karlovačku, tada prema Bankal-granici uz koju ide sve do Malog Bitorajca kraj Pištovitog plana na Bele stijene na staru otočku medju i opet na Vel. Javornicu. Ima 13979 jut. i u njima:

2 bresta	po jut. ili na 13979 jut.	27958	stab.
110 bukava	"	1537690	"
50 jelva	"	698950	"
30 smreka	"	419370	"
5 javora	"	69895	"
3 jasena	"	41937	"
Ukupno 200 stabala po jut. ili na 13979 jut.		2795800	stab.

U tom okružju moralo bi se drvo izvažati preko Mrkopalja k glavnoj zemaljskoj cesti kroz Bankal-teritorij. Prema moru ga je inače nemoguće dovući radi vrlo visokih, za provažanje drva neprikladnih brdina i dolova, dočim po zemaljskim putevima bilo bi predaleko, pa se nebi izplatilo. Po

tom nemože se ta šuma inače izkoristiti nego za pepeljiku, ugljen, šimlu i duge, koji se proizvodi dadu na ljudima iznesti. Inače nema ništa osobita spomenuti kod sva četiri ogul. districta, nego ću navesti samo „Extract“ o svima vrstima drveća toga predjela:

Extract

svih stabala po vrstima drveća u četiri šumska districta ogul. granič. pukovnije.

hrastova	48071	stab.
javora	686991	"
brestova	27958	"
bukova	6322430	"
smreka	1471660	"
jelva	2714390	"
lipa	72220	"
jasena	358197	"
<hr/>		
Svega	11701922	stab.

Ovdje neću spominjati za koje se sve vrsti brodogradje upotrebljava sječivo hrastovo stabalje, koliko ga godišnje zato treba, kako se manipulira sa drvom za prodaju opredjeljenim i kako se mora držati red u šumi, nego prepuštam to Comercial-Waldmeisteru Franzoniu.

Sig. v. Pierker

Ingenieur et. Major od Ing. Corps-a.